

Twee sporten op één kussen, daar...

Multifunctionele velden: de wil is aanwezig, maar de praktijk is weerbarstig

Tijdens het Nationale sportvelden Congres op 9 en 10 november zal sportveldbeheerder Gerrit de Koe van de gemeente Amsterdam ons deelgenoot maken van zijn visie op multifunctionele sportvelden. Vakblad Fieldmanager vond dit onderwerp dermate belangrijk dat zij een forumdiscussie organiseerde met een aantal sportbonden en andere betrokken over de problemen en uitdagingen van multifunctionele velden.

Auteur: Hein van Iersel

In een kort belrondje als voorbereiding op het forum probeer ik als gespreksleider te achterhalen wat de visie is van fieldmanagers en gemeentes tegenover multifunctionele velden. Die mening is weinig optimistisch en redelijk eensluidend: "Wij - de gemeentes - willen wel, maar stuiten op starheid bij de sportbonden. Een hockeybond wil misschien praten over een hockeyveld waarop voetbal mag worden, maar zeker niet andersom. Voor andere bonden geldt dan hetzelfde. Bonden –zo luidt de algemeen geldende mening- zijn teveel gefocust op de eigen normen en zijn bang om die machtspositie op te geven." Kees Rodenburg van korfbalbond KNKV: "De KNKV heeft altijd vaste lijnen en grondpotten nodig en de competitiedewerker moet de vrijheid moeten hebben de speeldag te vullen. Dit is voor het KNKV een voorwaarde om eventueel tot omnigebied te komen."

Information gap

Zowel Patrick Balemans van de KNVB, Chantal

Mies van de KNHB en Kees Rodenburg zijn het hartsgrondig niet eens met de bovenstaande marktimpresie. Wel constateren zij allen op hun eigen manier een enorme 'information gap' tussen wat de industrie ontwikkelt en wat op de bondsbureaus wordt aangeboden. Chantal Mies: "Uit de markt hoor ik vaak berichten over nieuwe constructies met bijzondere eigenschappen, maar fabrikanten melden dat niet bij ons. Ook Balemans van de KNVB en Rodenburg van de korfbalbond KNKV hebben soortgelijke ervaringen, waarbij in één moeite door een verwijt richting de fabrikanten wordt gedeponereerd: "De verhalen die de fabrikanten in de markt zetten, zijn vaak te commercieel gekleurd en niet altijd 100% conform de waarheid. Sportveldbeheerders worden daarbij blij gemaakt met verhalen, die in de praktijk niet altijd haalbaar lijken te zijn." Patrick Balemans zegt nog: "Er kan in de praktijk veel meer dan gedacht wordt, maar er moet wel overleg zijn."

Forum werd gehouden op maandag 11 oktober in het KNVB bondsggebouw in Zeist met de volgende genodigden:

- Patrick Balemans, KNVB
- Chantal Mies, KNHB
- Kees Rodenburg, KNKV
- Seth Van der Wielen, Adviesburo de Meent
- Gerrit de Koe, Gemeente Amsterdam
- Jochem Knol, Grontmij

Jochem Knol van Grontmij vertegenwoordigt in het forum zowel aannemers als ingenieursbureaus: "Ik ben blij met deze mening van de bonden. En wil graag van de uitnodiging gebruik maken om meer en beter te communiceren. Dat kan zinnig zijn."

Liefdesverklaring

Met die liefdesverklaring van de bonden naar aannemers en ingenieursbureaus en andersom is de spanning weliswaar uit de lucht maar zijn de problemen van multifunctionele velden nog niet

opgelost. Seth van der Wielen van Adviesburo De Meent: "In de praktijk blijkt die bereidwilligheid minder aanwezig dan hier wordt aangegeven. Waar de binnensport probleemloos op één ondergrond plaats kan vinden met belijning kriskras door elkaar, is dat buiten het gebouw plots een probleem. En dat is vreemd, zeker als je bedenkt dat het vertrekpunt voor alle buitensporten ooit één en dezelfde soort ondergrond was: natuurgras."

Kees Rodenburg van de korfbalbond: "Zowel hockey, voetbal als korfbal zijn alle drie weliswaar gestart op exact dezelfde ondergrond (natuurgras), maar ontwikkelen zich vanuit de top op een totaal andere manier. Hockey en korfbal lijken daarbij nog het meest op elkaar, maar ook daar zie je verschillen. Korfbal is de sport met de meeste zijwaartse bewegingen en is daardoor extra gevoelig voor torsieblesures. Voor korfbal is een stroef veld daarom extra gevaarlijk. Ons ideale veld is daarom een zand-ingestrooid veld met weinig vezels." Later in het gesprek zal Rodenburg aangeven dat hij eigenlijk een outdoor volkunststofveld als ideale speelondergrond ziet.

Soorten kunstgras

Chantal Mies van de hockeybond bevestigt die verschillen tussen het oude natuurgrashockey en het moderne hockey op verschillende types kunstgras wordt gespeeld. Chantal Mies: "Globaal hebben wij drie soorten kunstgras: Zand-ingestrooid, semi-watervelden en watervelden. En hoewel we formeel gezien nog steeds op natuurgras mogen hockeyen, heeft het moderne hockey niets meer te maken met het oude natuurgrashockey. Je kunt dus ook niet straffeloos de normen aanpassen, zonder aan het karakter van het hockeyspel te tornen."

Chantal Mies geeft daarnaast nog een andere goed argument waarom multifunctionele velden in de dagelijkse praktijk niet altijd relevant zijn. "Hockey is een sterk groeiende sport. Leggen wij dus een nieuw veld aan, dan wordt dit veld meestal direct optimaal gebruikt. Waarom dus moeilijk doen en een multifunctioneel veld aanleggen?"

Jochem Knol van Grontmij geeft een aantal argumenten: "We staan tegen een periode van bezuinigingen aan. Het argument dat meerdere sporten dan van één veld gebruik kunnen maken

is voor de politiek misschien net het duwtje in de rug dat ze nodig hebben. Daarnaast zijn er grote gebieden in Nederland waar krimp optreedt. Ik woon zelf in het noorden. In de gebieden langs de Waddenzee is er sprake van krimp van het aantal inwoners. Multifunctionele velden kunnen een bijdrage leveren aan het in stand houden van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid van de dorpen."

Seth van der Wielen: "In Limburg is het probleem even nijpend. Het samenvoegen van sportcomplexen die nu in afzonderlijke dorpskernen liggen, is financieel gezien een logische stap. Het probleem is alleen dat de politiek vaak het lef niet heeft om dergelijke keuzes te maken. Multifunctionaliteit zou die sfeer kunnen doorbreken doordat er dan op diverse aspecten nog meer winst te behalen valt."

Isa

Isa Sport is niet uitgenodigd bij het forum en dat blijkt een misser van jewelste te zijn, want hun naam wordt veelvuldig geroepen bij het forum. Hun rol is formeel gesproken alleen bemiddelend, maar in de praktijk lijkt hun rol vaak allesoverheersend. Enerzijds melden de bonden

Patrick Balemans, KNVB

Jochem Knol, Grontmij

Kees Rodenburg, KNKV

Chantal Mies, KNHB

Gerrit de Koe, Gemeente Amsterdam

Seth Van der Wielen, Adviesbureau de Meent

dat zij vaak slecht geïnformeerd worden over wat fabrikanten ontwikkelen. Jochem Knol als vertegenwoordiger van Grontmij verzucht: "Isa Sport toetst op de normen die door de bonden zijn vastgesteld. Omdat de communicatie verloopt via Isa Sport, ontstaat bij aannemers en fabrikanten de indruk dat de bonden niets willen. Rechtstreeks overleg tussen de fabrikanten en de bonden kan veel misverstanden voorkomen." Chantal Mies meldt: "Wij bepalen de normen en zijn verantwoordelijk voor de handhaving." Dat klopt weliswaar formeel, maar blijkt in de praktijk soms anders uit te werken."

Handhaven is in de praktijk sowieso lastig. Een bond maakt zich niet populair als ze het veld afkeurt. Ook al heeft ze formeel dat recht. Kees Rodenburg van KNKV is in dit verband het meest pragmatisch. Hij vertelt over een veld in Heerenveen dat niet conform de normen was aangelegd, maar waar de club in kwestie wel gelukkig mee was. Rodenburg: "Wij geven dan een dispensatie en monitoren op aantal blessures en waardering van de spelers. Als dat goed gaat, zij wij ook blij. Uiteindelijk gaat het om de speler."

Rodenburg is overigens –en dat meldt hij herhaaldelijk- niet overtuigd van de relevantie van de tests die Isa uitvoert. Veel van deze tests zijn volgens Rodenburg zeer geïsoleerd van de werkelijkheid en hebben niet veel te maken met de complexe realiteit van een speler die aan het sporten is op een veld. Rodenburg: "De toekomst ligt erin om sporters uit te rusten met sensoren in hun schoenen. Dat geeft veel meer beeld."

Patrick Balemans weet hem gelukkig aan te vullen: "KNVB is reeds bezig met fysiologisch en biomechanisch onderzoek. In dit onderzoek wordt ook de beleving van de sporter meegenomen." Volgens Seth van der Wielen en Jochem Knol worden op dit moment aan de universiteit van Maastricht en Gent dergelijke proeven uitgevoerd.

Knol: "Ik ben aangenaam verrast door de openheid van de bonden"

Out-of-the-Box

Gerrit de Koe probeert op zijn eigen manier wat leven in de brouwerij te brengen. "Waar hebben wij het hier over? In deze discussie zit geen enkele creativiteit. Daarmee kunnen we de oplossingen voor de toekomst niet verzinnen."

Rodenburg van KNKV breekt hem af: "Ik ben voor out-of-the-box denken, maar je kunt het verschillende karakter van deze sporten niet ontkennen of negeren."

Aparte categorie

Seth van der Wielen en Jochem Knol brengen als ingenieursbureaus een nieuw gezichtspunt in de discussie. "Wij begrijpen dat topsport topsport is en dat je daar niet zit te wachten op multifunctionaliteit. Daar wil je gewoon het beste veld voor die specifieke sport. Maar er is een veel grotere categorie sporters voor wie dat niet opgaat, bijvoorbeeld lagere elftallen bij senioren en jeugd. Moet voor deze sporters niet een apart type velden worden ontwikkeld, dat een optimale mix geeft tussen verschillende sporten?"

Chantal Mies lijkt niet enthousiast en ook Balemans staat niet te juichen. Beiden geven aan daarover te willen praten, maar zien tegelijkertijd vooral problemen.

Balemans: "Juist doordat kunstgras intensief betreden kan worden zijn er geen andersoortige velden voor het standaardelftal en lagere elftallen. Andersoortige velden voor junioren en senioren is ook niet wenselijk omdat junioren soms in hogere klassen spelen dan senioren binnen dezelfde vereniging. Combinatiegebruik door verenigingen, schoolsport en de wijk wordt toegejuicht. Het kunstgras moet wel bestand zijn tegen betreding met vlakke zolen. Let hierbij op garantievoorwaarden van de leverancier of aannemer."

Zand en rubber

Seth van der Wielen: "Blokken bonden in hun normbladen niet iedere beweging richting multifunctionaliteit?" Balemans is het daar niet mee eens: in de nieuwe KNVB-reglementen/ bestuursbesluiten hebben wij expres materiaalomschrijvingen zo veel mogelijk vermeden. Een veld hoeft dus niet persé met zand en rubber te worden ingevuld. Het gaat om de sportfunctionele waarde en niet direct om de materiaalkeuze. De constructie dient echter wel voorafgaand aan realisatie bekend te zijn bij en erkend te zijn door de KNVB."

Balemans herhaalt daarbij zijn uitnodiging richting de markt. "Markt, opdrachtgevers, aannemers en ingenieursbureaus: vertel ons waar je mee bezig bent. Dat is in ieders belang."

Reactie op de discussie door Ties Joosten van Isa Sport: "Tot circa 15 jaar geleden stelde vooral NOC*NSF (waarvan destijds Isa Sport een onderdeel was) de normen op voor sportvelden, zowel materiaal- als sporttechnisch. Daarna zijn de normen ondergebracht in normeringcommissies waar alle belanghebbenden zitting in hebben, zoals NOC*NSF, gemeenten, Nen, aannemers, producenten, adviesbureaus en keuringsinstituten. In deze commissies worden in gezamenlijk overleg de normen bepaald, waaraan Isa Sport toetst. Isa Sport juicht het alleen maar toe dat er wordt gediscussieerd over de normen om zodoende uiteindelijk een veld te krijgen met een nog betere prijs- kwaliteitverhouding. Isa Sport is ervan overtuigd dat deze verhouding op dit moment in Nederland uitstekend is, waar andere Europese landen van 'dromen'. Maar het kan altijd nog beter!! Isa Sport wil graag meedenken en haar kennis en ervaring inzetten om velden te ontwikkelen voor multifunctioneel gebruik of om eventueel de huidige normen aan te passen om multifunctioneel gebruik eerder mogelijk te maken. Bij het laatste is het wel van groot belang dat de veiligheid van de sporters, de duurzaamheid van het veld en het niveau van de sport niet in gevaar komen."